

Ս Ի Ո Ն

ԺԲ. ՏԱՐԻ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ

1938

ՅՈՒՆԻՍ

ԹԻԻ 6

ԱՄԵՆ. Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԲ ՀՕՐ ՏԱՐԵԿԱՆ ՃԱՌԸ

Պետաբուրգի եւ Հոգեւեմոնի Միաբանակիցքի իմ,
նղբաւք եւ սիրելիք ի Տէր.

Սիրով կ'ողջուենք զձեզ ամէնքդ՝ նոր նստաշրջանի բացման այս գումարման առ-
թիւ, ուր եկած եմ արտասանել իմ տարեկան խօսքը:

Պարագաները անցեալ տարի չներեցին որ ես կատարէի իմ պարտքս այդ մասին.
Իսկ այս անգամ գրեթէ բռնացած եմ անոնց վրայ, նոր զանցառութեան մը խղճահա-
րութենէն զերծ պահելու համար զիս: Ու մինչ կեցած եմ ահա նորէն ձեր առջեւ, ա-
ռաջին ազգումը որ կուգայ ինձի սիրտէս՝ շնորհապարտ սիրոյ այն զգացումն է, որով
անգամ մը ես կը համակուլմ յայս պահուս հանդէպ այս հոգեւոր տան հոգեւունէր ըն-
տանիքին մէջ մի անգամեքուրդ, այն հոգածու գործիւնքին համար, որ չզլացուեցաւ
բնաւ ինձի՝ վերջին անգամ զիս զգետնող կոյր արկածին սկիզբէն մինչեւ անաքինումս,
եւ այժմ իսկ դեռ. Բարեաց Տէրը թող պահէ այս նուիրական Տունը, ապա մէջ միշտ
վառ՝ Գլխադրի կանթեղը, եւ ծաղկեալ՝ Տեսնեղբոր գաւազանը, անգայթ և առողջ՝ ա-
մէնքդ ու բոլորս ֆիզիկապէս եւ հոգեպէս, միշտ լու ի լու Տէրունական պատգամին
աՄի հարցնս զքարի զոտն քոս:

Ներուի ինձ, յետ ծնրադիր յարգանաց առաջի յիշատակի ամէնուս Հոգեւոր Տիրոջ
եւ երանեալ Հայրապետին որ հեռադրով եւ սրբատառ գրութեամբ կարեկցութեան եւ
խրախուսանքի իր հայրական ձայնը հասցուց իմ ամենէն ցաւատանջ օրերուս: Ներուի
ինձ երախտագիտութեան, սիրոյ եւ օրհնութեան ողջոյնս զրկել այս Աթոռին տուժէն,
որուն՝ աւելի քան թէ ինձի՝ գիտեմ որ ուղղուած էին ոխորտերը, ամէն անոնց, Եկե-
ղեցւոյ նուիրապետական ներկայացուցիչներուն եւ բազմաթիւ հոգեւորական եւ աշխար-
հական սիրելեաց, բարեկամներու, ծանօթներու եւ անծանօթներու, որոնք մինչեւ
Սփիւռքի ամենէն հեռուսր սահմաններէն իրենց վրդովանքն ու համակրանքը յայտնե-
ցին ֆիզիկական անձկութեան այն օրերուս: Գիրենք ամէնքը եւ Յզգը բովանդակ Ամե-
նական Աստուած պահէ ի խաղաղութեան եւ ի բարօրութեան, ամէն:

Նախկին ճառերուս համեմատ ծրագրուած պիտի չգտնէք այս անգամ իմ արտա-
սանելիքը. պէտք չեմ տեսներ ատոր. Ս. Աթոռոյս ներքին կեանքին հոգեւորական և
եկեղեցական, կրթական եւ մշակութային, վարչական եւ յարաբերական եայլն կողմե-
քը քաջածանօթ են ձեզի, եւ շնորհիւ մեր պաշտօնաթերթին Սիոնի մէջ ամէն ամիս
հրատարակուած ջրանիկին՝ հանրածանօթ ամէնուն: Բաւական լինի ըսել միայն թէ Ա.
Երկրին մէջ մեր նախնիքներէն դարերէ ի վեր մեզի փոխանցուած մեր պիւրելի ազգին
եւ սուրբ եկեղեցւոյն պատուաւոր դիրքը միջազգային գեանի վրայ՝ կը պահուի ամէնուս
գիտակից ջանադրութեամբը, ու կը վայելենք կառավարական համարումը և քղադր և
տարներու համակրանքը:

Միաբանական անուսի գործը, հաղաթակ կրուած քոսի մը պատանքներու, — արդիւնք որքան ընծայեալներու նոյնքան ընծայողներու սկզբնական խառնու-վառնութեան — իր վերելքին մէջ է միւլտ, եւ կը յուսանք թէ պիտի չարուանալուի այդպէս, եթէ ամէն տարի նոյնքան խոհանարանութեամբ կատարուի ժառանգաւորնե-րու հաւաքման գործը: Իսկ անոց այդ կեանքին ներքին բարգաւաճումը կը լինի այնքան աւելի գոհացուցիչ՝ որքան աւելի կարենանք ապրիլ եւ կատարել մեր պարտա-կանութիւնները, հոգեւորական լրջութեան այն բոլոր պայմաններուն մէջ, որոնք հայ եկեղեցականը եւ վանական կրօնաւորը կը բարացուցին: Ուրախ եմ ըսելու թէ բոլոր ուխտաւորները, որոնցմէ այս տարի եւ ունեցանք բաւական թիւով, այս բոլոր տեսա-կէտներով լաւագոյն ապաւորութիւններ միայն ստացած էին. բայց մենք ամէնքս միա-սին ինքնին դիտենք թէ մեր ներքին կեանքը աւելի զօրանալու համար ի՞նչ կողմերու վրայ ժամանաւորաբար կը կտրօսի դարմանի. անո՛ր պէտք է սեւեռուն զանազան ուշա-գրութիւնը եւ ճիշդ, որպէսզի այս Հաստատութիւնը կարենայ հասնիլ կատարելութեան լաւագոյն աստիճանի մը:

Բայց չենք կրնար լուի հոս ուրիշ կէտի մը մասին, որ սկիզբէն ի վեր ամէնուս մտահոգութեան գլխաւոր առարկաներէն մին է եղած. մեր եւրոպական կացութիւնն է ան. իւզը՝ առանց որուն չէ կարելի դարձնել մեքենան, Երկու տարի է ի վեր, այսինքն նախորդ տարուան եւ այս վերջնացողին մէջ, յայտնի է թէ ան չի գտնուիր նախընթաց հինգ տարիներու գրութեան մէջ: Մտավարձութիւնը, զոր ունեցած էինք Պաղեստինական շփութեանց նախօրեակին, զտրախտաբար իրականացաւ աւելի քան նիստելի սո-տիճանի մը վրայ: Զանազան պատճառներով, ամէնքս ալ արդիւնք այդ վիճակին, — անպատահութիւն, տեղափոխութիւն, գործադուլ — Յոպպէի եւ Ս. Քաղաքի մեր կալուածական հասոյթները նուազեցան հետզհետէ. մատուցուելիք ելեւտական տեղե-կազմին մէջ պիտի տեսնէք որ այս վերջին տարուայ համար արդէն 5000 ոսկւոյ նուա-զում մը տեղի ունեցած է մուտքի կողմէն: Եւ սակայն, գահութիւն Տեառն, դանդա-ղեցաւ մեքենային շարժումը, բայց չկասեցաւ ան. ներքին փոխառութիւններով, այսինքն հաշուեկցական փոխադրութիւններով, ո՛չ միայն փրկուեցաւ կացութիւնը, այլ նաեւ հնար եղաւ շարունակել պարտուց շիջուցման գործը, 100,000 իլիցնիլով 74,000ի, այսինքն իրականացնելով վեց տարուան մէջ պարտուց 26,000 ոսկւոյ գումարի մը վճարումը, մինչ միւս կողմէն բոլորովին չղաղրեցաւ շինարարութեան ձեռնարկն ալ: Կատարուածը հրաշք մը չէ անշուշտ, սակայն, այլ կարգադրութեանց հնարաւորում մը ներքին մի-ջոցներով, որ, առ նուազն, պիտի քիչ մը յապաղեցնէ մեր պարտուց շղթային ամբո-ջական քակտումը, քանի որ միւս կողմէ չէ կարելի նվթականին պատճառաւ առկայել Հաստատութեան հոգեւորական, կրթական եւ վարչական գնացքը, այսինքն կեանքը ինք-նին, իայց տնտեսական այդ կարճեցեալ անելին ելլել կայ դեռ վիճ մը, որուն մտա-ծումն է այժմ որ ամենին աւելի կ'ամրոպէ զմեզ. Ս. Յարութեան եւ Ս. Մինդեան տա-ճարներուն ա՛լ անյիտաճգիլի դարձած հարցը. անո՛ր անազանգը հնչեցուց այս տարի ընդ ամենայն աշխարհ՝ Զատիկի նախընթօրին իսկ փակումը Ս. Յարութեան տաճարին: Այդ երկուքին համար կառավարութեան միջոցաւ կատարուած քննութիւն մը մօտա-ւորապէս 200,000 ոսկւոյ գումարի առկա կը գնէ այդ սրբավայրերու իրաւատէր հերք Միաբանութիւնները, որոնք մին անքն ենք. ուրեմն չուրջ 70,000 ոսկւոյ գումարի մը մղձաւանջն է որ սկսած է կախուիլ մեր գլխուն վրայ. ու ասիկա, աւելի քան երեք տեղն է թերեւ ըսել, «սկիզբն է՝ երկանց», քանի որ ամէնքս ալ գիտենք թէ ճարտա-րապետական գնահատութիւնները ի՛նչ առաճգականութեամբ կ'ոլորուն, երբ ամանաւանդ հնադարեան մեծ շինուածքի մը ամբողջական նորոգութեան՝ գրեթէ վերաշինութեան վրայ է խնդրել . . . :

Մէծ ծանրութիւն՝ մերկնին պէս տկար ուսերու եւ վտիտ պարանոցի համար, պիտի ըսեն իրաւամբ ամէնքը. «Լուծ քաղցր եւ բեռն փոքրոցն» պարտինք պատախաճել սակայն ամէնքս մեր սիրտերուն խորերէն, քանի որ Եւ յուրիշներէ աւելի մենք ի վիճակի ենք զգալու թէ այդ նուիրական ծախուց մասնակցութեան հարցը մահու եւ

կենաց խնդիր է մեզի համար, հարց՝ որմէ կախում ունի Ս. Երկրին մէջ այսինքն աշխարհի քրիստոնէական զիտակցութեան առջև դարերէ ի վեր մեր ունեցած՝ կը բաւականանամ ըսել՝ այնքան պատուաւոր — թող ուրիշներն ըսեն՝ փառաւոր — զիրքին պահպանումը, որ, պարզ է, մեր կեանքին գինն իսկ է այս տեղը:

Այո՛, բայց ի՞նչպէս ընդառաջել այդ գումարին հայթայթման հարցը. վհատիլ մեղք է նոյն իսկ ոճի պէտք է նկատենք մեզի համար այս պարագայից մէջ: Գիտեմ թէ շատերուն, անոնց մանաւանդ որ վարժ չեն բնաւ նայ իրենց պարտականութեան բաժինին վրայ խորհելու, շատերուն միտքը հարուստներուն սկսած է ուղղուել: Եւ կ'ամէնամ ըսելու, և ճիշդ ալ չեմ գտներ բնաւ ըսելու թէ Յոյս կտրած եմ հարուստներէն. իրբև մին այն հոգեւորականներէն, որոնք շատ զբաղուած են Ազգ. հանգանակութեան գործերով, ճանչցած եմ մեր հարուստները, և գիտեմ թէ արգարե սրտի և հուզի ի՞նչ գանձեր կան անոնց մէջ. բայց ներկայ հարցին առթիւ մանաւանդ ես կը խորհիմ հարուստներէն աւելի, որոնք կան արգարե մեր մէջ, հարստութեան վրայ՝ որմէ չէ պարպուած դեռ այս ազգը. այդ հարստութիւնը, իմ զգացումովս, կը սկսի Այրիին լուսմայէն, որ անոր ամէն ինչն է, և կը հասնի մինչև հարուստին շատ կամ քիչ չափով բայց օրտանց տուած տուրքը, որ ճիշդ ատոր համար նոյն արժէքն ունի և նոյնքան օրհնուած է:

Ազգին և Եկեղեցիին ամբողջ կայքն ու գոյքը արդիւնքն է այդ հարստութեան: Այս Հաստատութեան միայն նոր ժամանակաց շրջաններէն յիշելով, եթէ Պարոն-Տէր և Շղթայակիր պատրիարքները փրկած են երկիցս այս վանքը, փրկած են զայն՝ հարստութեան այդ աղբիւրին միայն դիմելով: Կրնայ ըսուել թէ այժմ չկայ շղթայակիր պատրիարք մը, և այլն, բայց պէտք է լինի սակայն հոս շղթայակիր Միաբանութեան մը տարբերն ու յարմարութիւնները ունեցող եղբայրակցութիւն մը, որ պիտի ընէ իր կարելին՝ իմաստութեամբ և մաքուր հոգեով մօտենալու համար այդ հարստութեան: Ձեռմ կրնաւ չլիչել հոս քանի մը նուիրատուները, որոնք երկու տարիներ առաջ Ամերիկայէն, ինքնաբերաբար զրկած էին իրենց լուսման, երբ հազիւ լսուած էր Ս. Թարուութեան նորոգութեան խնդիրը: Ողջւնի իրենց մեր Փրկչի անապական Ս. Գերեզմանէն:

Այդ հարստութեան պիտի մօտենանք մենք անցնելով նախ մեր անձերէն, այսինքն տալով նախ մեր լուսման, այրի կնոջ հոգեկան հարստութեամբը: Ձեռք ամէնքս այդ բանին է որ հրաւիրած է Տնօրէն Ժողովը — պիտի տեսնէք առաջարկուած նոր եւ մտացոյցէն — զեղչեր նշանակելով մեր հանգիստի և սնունդի ծախսերէն և նոյն իսկ ու ճիւղերէն, պիտի տեսնէ հաւասարեցնելու նախահոգութեամբ և նոր պէտքերի միջոցաւ ընդառաջել կարենալու նախանձախնդրութեամբ: Այդ բանին մէջ է նաև որ Միաբանութիւնը պիտի ցուցնէ Ազգին թէ պարտականութեան ի՞նչպէս զիտակցութեամբ նուիրուած է այս Սուրբ Տանը պահպանութեան և պաշտպանութեան կենսական գործին: Ինքնազրկանքի բաժակն է որ պիտի ընդունինք. ու պիտի ընդունինք զայն ոչ միայն սիրով, այլ նաև հաւատքով և յոյսով թէ երկար պիտի չտեսնենք յօժարութեամբ ստանձնուած այս նոր նեղութիւնը:

Օրհնութիւն, յաւերժ օրհնութիւն յիշատակին այս յարկին ներքև դարերէ ի վեր զմեզ կանխող միաբաններու և իրենց Պետերուն, որոնք ամենայն իմաստութեամբ տնօրինած են ամէն ինչ որպէսզի այս Հաստատութիւնը կարենայ դիմել միշտ զէպի աւելի լուսադոյնը. ըսել կ'ուզեմ թէ անոնց շնորհիւ այնպէս մը յարգարուած է մեր կալուածական զրուսեան կազմը, որ եթէ ողորմութեամբ Աստուծոյ վերջ գտնէ այս երկրին քաղաքական և տնտեսական շփոթ վիճակը, ինչպէս պարտինք յուսալ բնական կից ցեղերու ողջմտութենէն և հողմանուոր Պետութեան իմաստութենէն, Պաշտօնի վերածնունդին նոր շրջանի մը մէջ աննախընթաց փայլով պիտի վերստին պայծառանայ մեր տնտեսականը, հոգեւորական և մշակութային յառաջլիւսութեան ընդարձակաւ դոյն կարելիութեանց նոր հորիզոններ բանալով մեր առջև:

Դէպի մեր ներքին և ներկայ հոգերու տպագայ յոյսերը մեր այս մտասեռումը

պէտք է հարեանայ անշուշտ մեկուսացած կեցուածքի մէջ հարկադրէ զմեզ հանդէպ Ազգին կարիքներուն, որունք ահա ծովացեալ մեծութեան մը կը հանդիսանան օր իր շուստած ճակատագրին վրայ խուճով աղէտքներու երեսնէն։ Իրենն ենք, Ազգիներն ենք, և իրմով՝ Ազգով՝ կրնանք լինել ինչ որ ենք, և պարտինք մասնաւոր լինել։ Կրօնաւորներու վաճառական Յիւրաքանչեւութիւն մըն ենք, բայց մեր հետեւը, հեռու մտասոյզ հայեցողականութեան ճգնաւորական գրութիւն մը ըլլալէ, ընդհանրապէս հոգեւոր խորհուրդին ազդեցութիւնը մեր ժողովուրդին համար բարոյական կեանքի գոյութեան փոխարկելու կոչումին լծուած գործարանաւորութիւն մըն ենք. իր մէջ չենք ապրիր, բայց իրեն համար՝ կ'ապրինք։ Այս սկզբունքը, այսինքն ներքնապէս աճելով ըստ կարելւոյն դէպի Ազգը արտազերզուելու իղձը, վազուց արդէն բոյն գրած այս Հաստատութեան մէջ, այս վերջին տասնամեակին սկսած է արդէն բացորոշ ուղղութեամբ մը իրականանալ, մի՛ր իսկ պարունակէն սկսելով և հետզհետէ աւելի հեռուն տարածուիլ ձգտելով. ահա՛ Յրաւառաջմահայ ժողովուրդը, որուն պաւսններուն ազգային կրթութեան համար այս վանքը մեր հոգեւոր նախորդին օրով 12,000 ոսկւոյ գումար մը միայն դպրոցական չէնքին համար ծախսելէ վերջ, ամէն տարի 800 ոսկիի յատկացումով անոր պիւտճէն հոգալով հանդերձ, դասաւանդական կարիքներուն ևս կը տանի իր նպատակը՝ Եւրոպայի Կաթոլիկական դպրոցներէն, որուն Ազգային կեանքը օժտեցինք այս տարի իսկ 4000 ոսկւոյ արժողութեամբ նորակառոյց գեղեցիկ վարժարանով մը, և որուն պիւտճէն մէկ ժառը կը հոգանք տարեկան կարեւոր գումարի մը վճարումով և երկու Վարդապետներու ուսուցչութեամբ. ահա դարձեալ Հայրիկայի նորակառոյց հայագաղութը, որուն համար առաջադրած ենք կատարել նոյնպիսի ծախսում մը, բացի տարեկան նպաստէն զօր տարիներէ ի վեր չենք զլանար, և բացի Վարդապետի մը հովուական և ուսուցչական պաշտօնավարութենէն, նմանապէս՝ Անդրդրոյցանախ նորահաստատ Հայուքեան համար։ Բայց չմնացինք միայն մեր Թեմական շրջափակին մէջ. երբ կարելի եղաւ մեզի համար, շնորհինք օգնել նաև արտասահմանեան Հայութեան, գէթ բարոյապէս։ Մեր Միաբանութենէն գնաց Ամերիկայի ներկայ Տեղապահը, մեր Միաբանութենէն են Անթիլիասի Դպրեվանոց Վերատեսուչը, Կիպրոսի Միլիոնեան Հաստատութեան հոգեւոր պաշտօնեան և կրօնի ուսուցիչը, Գալիֆօրնիոյ այժմ Լօս Անճէլլոսի Հովիւը, Մարտիրոս Առաջն. Փոխանորդը, Ամերիկայի Բրովլինսի ապագայ Հովիւը, որ պիտի մեկնի ի ժողով, նոյնպէս Թեմադրեկէի Առաջնորդը, որ պիտի մեկնի նոյնպէս, եթէ սպասուած արտօնութիւնը ստացուի, ու խարպինի քաղցրօրէն հանրահաշակեալ Հովիւ, որ Մարադոնի Արեւելի հեռաւանդանայ սահմաններուն վրայ դացած է ժողովը ազգին նշխարեալ բեկորները, և զի մի ինչ կորիցէ։

Յիշեցուցի այս մանրամասնութիւնները, ըսելու համար միայն թէ գործը սկսուած է արդէն, և հասկցնելու համար թէ սկսուած այդ գործը պէտք է շարունակուի։ Բայց կարեւոր շարունակելու համար, պէտք է աւելի քան աւելի աճելը ըստ քանակին և ըստ որակին նոյն առեւն. կրցինք տալ՝ վաճառել ունեւոր, միշտ կարեւորապէս համար տալ՝ պէտք է բազմաթիւ աւելի ունեւոր։ Աւետարանական խօսքն է որ կ'արձագանգէ սմէն օր այս կամարներուն ներքեւ. «Հունձք բազում են և մշակք սակաւ»։ Խնդրանքները կը շարունակուին ամէն կողմերէ, Գուկարիայէ, Ֆրանսայէ, Ամերիկայէ, և այլն։

Բայց մատուցումին դժուարութիւնը օրըստօրէ կը դառնայ ահա դժողակ, քանի որ ահազին և աննահանգ են նաև այս Հաստատութեան ներքին պահանջները, զորս անկարելի է անտեսել, զի հարկ է որ չցածքի ալը որպէսզի հոսի արդիւրը. պէտք է որ կանգուն և կենդանի մնայ այս Տունը (և այդ կը լինի գիտակից և նուրիհալ Միաբանութեան մը ներկայութեամբ անոր մէջ), որպէսզի հասնի թէ՛ իր ներքին կարիքներուն և թէ՛ ազգին արտաքին պահանջներուն։ «Ձայն կատարելու և զայն զանց չընելու» երկայալի այդ աշխատանքը կարեւոր ընելու համար պէտք է գիտնանք «ազաւել զՏէր հնձողի զի յարուսցէ զմշակս ի հունձս իւր»։ այսինքն ի գործ դնել մեր բոլոր և լաւագոյն կարելին, որպէսզի հոգեւոր և ազգային ծառայութեան շնորհքը բազմապատկի արդիւնաւորութեամբ զայժառանայ այս Հաստատութեան մէջ. ընծայեալներու թիւը միշտ

աւելի ուսումարանայ. ու անոնք որ կոչուած լուծը կ'ընդունին իրենց պարանոցներուն վրայ, իրենց առջև տեսնելով նախընթացներու խրախուսիչ օրինակը, հոգեւէր, ազգասէր, ուսումասէր և պարտաճանաչ հոգևորականներու բացած ճամբէն կարենան քայլել անուայթաք:

Ներու՛ր ինձ խօսիլ աւարկայօրէն և աւելի յոտակ բաւերով: Իրենց եկեղեցական ասպարէզին պատրաստութեան աւելի քան կէսը աւարտած ընծայեալներու նշանակելի խումբ մը ունինք մեր առջև, Հաստատութեան ապագայի յոյսերը. ուսանող են անոնք դեռ և կը հետևին դպրոցական դասընթացքի: ամէնուս պարտքն է սակայն՝ դիտնալ թէ մեծագոյն և կարևորագոյն դասը զոր պարտին անոնք ստանալ, այն դասն է զոր ամբողջ Միաբանութեան օրինակը պէտք է տայ իրենց. օրինակը հոգեւից, համերաշխ, հնազանդ, պարտականութենէ երբեք չխուսափող, բարեկարգ, լուրջ, անձնական կիրքն ու նկատումը հանրային օգուտին զոհող կրօնաւորներու, որոնց միակ մտածումն ըլլայ Աստուծոյ սէրը և Ազգին հոգը: Այն ատեն է որ այս Հաստատութիւնը պիտի կարենայ արդարացիել ամբողջ Հայութենէն իրեն մասին տածուած յոյսը, շարունակելով իր ծոցէն ծնունդ տալ արժանաւոր պաշտօնեաներու, որոնք անընդհատաբար երթան ծառայել Սփիւռքի մեր սիրելի ժողովուրդին հոգեւոր պէտքերուն:

Եթէ իմ ճառիս բոլոր միւս մասերը վաղն իսկ վերլուծեն ձեր յիշողութենէն, կը փափաքէի որ այս կէտը կարենայիք ունենալ միշտ ի յուշի: Շարունակ տառապած, ամէն օր դառնացած բայց յուսալքուած վերջապէս միշտ խոյս տուած իմ սրտին մեջ ծագոյն մխիթարութիւնը պիտի լինէր այդ ինձ համար:

Եղբարք իմ և սիրեցեալք. լցուած է վիշտի և չարչարանաց բաժակը, զոր անքննելի կամքն Աստուծոյ թոյլ տուաւ որ դարձեալ մատուցուի Հայ ազգին. դժբախտութիւնը իր բոլոր ձևերով իշած նստած է ամէն կողմ մեր ժողովուրդին կեանքին վրայ, ու հրաշք մըն է որ անիկա չէ կորսնցուցած դեռ ոչ իր Հաւատքը նախախնամութեան վրայ, ոչ իր Յոյսը իր ապագային մասին և ոչ իսկ Սէրը իր ներկային վերաբերութեամբ. առաքելութիւններ՝ որոնք մահէն չվախցող և նոյն ատեն իր կեանքի իրաւունքին կառչած ժողովուրդի մը հոգիին բարացուցական են:

Գիտենք ամէնքս թէ այդ առաքելութեանց ուսուցիչն ու դաստիարակը մեր ժողովուրդին՝ իր կրօնքն ու Եկեղեցին եղած են առաւելապէս իսկզբանէ մինչև ցարդ. ուսուցումի այդ գործին մէջ անշան չէ եղած ի վաղուց անտի Ս. Աթոռոյս բաժինը. իսկ հիմակ որ Կիլիկիոյ անմոռանալի Աթոռակիցին մահէն վերջ Ընդհանրական Հայրապետին անակնկալ և կոկծալի վախճանը կրկնապէս և խորագոյնս սգաւորեց Ազգն ու Եկեղեցին, մեզի կը ֆնայ առաւելագոյն նուիրումով փարիլ ազգային մխիթարութեան գործին: Ժամ է արդ, որ մեզի՛ ուղղուած համարինք աստուածաշունչ պատուէրը. «Ե՛ւ ի վերայ լերինդ բարձու, աւետարանիչդ Սիոնի, մխիթարեցէք, մխիթարեցէք ըզժողովուրդ իմ, ասէ Տէր»:

Տա՛յր երկինք որ Ս. Աթոռոյս համար նոր սկսող այս տարեշրջանը խաղաղ, շինիչ և բարգաւաճ կեանքի մը բոլորումով մխիթարութեան և հոգևոր Կազդուրումի երջանիկ թուական մը ըլլար բովանդակ Ազգին համար:

Կ'աղօթեմ ի խորոց սրտի որ Այն Ամենակալին այդ ուղղութեամբ առաջնորդէ զմեզ ի դործս բարիս, ամէն:

